

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาการจัดการขยะชุมชน : กรณีบ้านดงม่อนกระโทง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำและแกนนำชุมชน ผู้ปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รวมถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ การกระจายแบบร้อยละ และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลโดยใช้ตารางไขว้ ผลการศึกษาผู้วิจัยขอนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

4.2 วิธีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

4.3.1 การรับรู้ข่าวสาร

4.3.2 ผู้นำ

4.3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน

4.3.4 การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาลนครลำปาง

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานทั่วไปกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	92	44.9
2. หญิง	113	55.1
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายจำนวน 92 คน เป็นหญิงจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 และ 55.1 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่า

เพศชาย และเพศหญิงให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมากกว่าเพศชาย เนื่องจากเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูลเป็นหน้าที่ในครัวเรือนซึ่งผู้หญิงจะมีความเกี่ยวข้องมากกว่าผู้ชาย

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. 20 ปี และต่ำกว่า	7	3.4
2. 21 – 30 ปี	31	15.1
3. 31 – 40 ปี	58	28.3
4. 41 – 50 ปี	67	32.7
5. 51 ปี ขึ้นไป	42	20.5
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาอายุ 31-40 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 51 ปีขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 21-30 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 20 ปี และต่ำกว่า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 41-50 ปีขึ้นไป เนื่องจากช่วงเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลเป็นเวลาทีกลุ่มตัวอย่างอายุต่ำกว่า 20-40 ปี ต้องออกไปประกอบอาชีพ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงพบกลุ่มคนสูงอายุเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	2	1.0
2. ประถมศึกษา	80	39.1
3. มัธยมศึกษา	56	27.3
4. อนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป	67	32.7
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดเป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงไปเป็นผู้จบระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 มัธยมศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และไม่ได้ศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดที่ ระดับประถมศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 41-50 ปีขึ้นไป โดยจัดว่าเป็นกลุ่มคนสูงอายุที่ในอดีตมีการศึกษาภาคบังคับสูงสุดกำหนดไว้ที่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น ส่วนระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป จำนวน 123 คนนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยทำงาน ซึ่งการศึกษาภาคบังคับสูงสุดได้มีการปรับปรุงโดยกำหนดไว้ที่ระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ	58	28.3
2. รับจ้าง	71	34.6
3. รับราชการ	33	16.1
4. ค้าขาย	40	19.5
5. อื่น ๆ	3	1.5
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงไป ได้แก่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ 58 คน ค้าขาย 40 คน รับราชการ 33 คน และอื่น ๆ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3, 19.5, 16.1 และ 1.5 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่าอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เนื่องจากสถานที่ตั้งของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง ตั้งอยู่ใกล้บริเวณเขตย่านธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพรับจ้างในตัวเมืองอีกทั้งส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษา จึงทำให้ไม่สามารถไปประกอบอาชีพอื่นที่ต้องอาศัยความรู้และทักษะสูงได้ และเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศถดถอยส่งผลให้การจ้างงานลดลง

4.2 วิธีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำและแกนนำชุมชน ด้านการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน บ้านดงม่อนกระโทง สามารถจัดแบ่งส่วนที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- (1) รูปแบบการปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอย
- (2) การบริหารค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอยของชุมชน
- (3) บทบาทและความเกี่ยวข้องของกองทุนขยะกับการจัดการขยะมูลฝอย
- (4) การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาลนครลำปาง

(1) รูปแบบการปฏิบัติงานด้านการขยะมูลฝอย

(1.1) หลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระโทง

การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระโทง มีหลักการดำเนินงานในรูปแบบให้ชุมชนดำเนินการจัดการด้วยตนเอง กล่าวคือ ชุมชนจะเป็นผู้จัดการกับขยะมูลฝอยในชุมชนของตน โดยจะดำเนินการในเรื่องของการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน การจ้างแรงงานจัดเก็บขยะมูลฝอย การกำหนดค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย การกำหนดข้อตกลงในการทิ้งขยะ การร่วมกันเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหาลักษณะที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย กล่าวได้ว่า จุดเริ่มต้นของการจัดการจุดหลักหนึ่งคือ การมีหลักการที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน เนื่องจากเป็นข้อเสนอให้ปฏิบัติที่สามารถแก้ไขปัญหของชุมชนได้อย่างตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง โดยหลักการหรือข้อปฏิบัติในการทิ้งขยะ คณะกรรมการชุมชนจะเป็นผู้กำหนดและนำเสนอแก่ชุมชน เพื่อรับฟังประชามติ ยอมรับหรือไม่ยอมรับหลักการนั้น ๆ แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว ชุมชนจะเห็นคล้อยตามและยอมรับข้อเสนอของคณะกรรมการชุมชน ทั้งนี้เป็นผลจากความเชื่อถือนโยบายของคณะกรรมการต่อการแก้ไขปัญหโดยไม่ว่าจะเป็นเรื่องขยะมูลฝอยหรือเรื่องใด ๆ ก็ตาม ประชาชนในชุมชนจะให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการของชุมชนเป็นอย่างดี

หลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระโทงที่ใช้ปฏิบัติมีดังนี้

หลักการข้อที่ 1 ขอความร่วมมือจากทุกหลังคาเรือนจ่ายค่าจัดเก็บขยะมูลฝอยหลังคาละ 20 บาท ต่อเดือน โดยรายได้ดังกล่าวชุมชน จะนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนได้สนับสนุนให้ชุมชนตระหนักว่าปัญหาขยะมูลฝอยเป็นเรื่องของชุมชนส่วนรวม ต้องร่วมมือกันแก้ไข ปรากฏว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย กล่าวคือ ชาวบ้านเกือบทุกหลังคาเรือน จ่ายค่าจัดเก็บขยะมูลฝอยแก่ชุมชนทุกเดือน ซึ่ง

ส่งผลให้ชุมชนสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยได้มาโดยตลอด และมีชุมชนเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะความไม่เชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน

หลักการข้อที่ 2 ขอความร่วมมือจากทุกหลังคาเรือนให้พยายามนำขยะมูลฝอยทิ้งก่อนเวลา 10.00 น. หากล่วงเลยเวลาดังกล่าว ให้งดการนำขยะออกมาทิ้ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาความสกปรกที่เกิดจากสุนัขคุ้ยขยะ

โดยผู้นำชุมชนได้สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของการร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย โดยส่วนใหญ่ยอมรับหลักการที่คณะกรรมการชุมชนได้ประกาศขอความร่วมมือ กล่าวคือ ร้อยละ 60 มีการนำขยะออกมาทิ้งก่อนเวลา 10.00 น. ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

หลักการข้อที่ 3 ขอความร่วมมือจากทุกหลังคาเรือนให้นำขยะที่ขายได้ จำพวกขวด กระดาษ ฯลฯ นำไปเก็บรวบรวมตามจุดที่ชุมชนกำหนดไว้ โดยรายได้จากการขายขยะจะนำเข้าสู่ชุมชนเพื่อบริหารต่อไป

ผู้นำชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง ได้สนับสนุนวิธีการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนของชุมชน โดยผู้นำมีความคิดเห็นว่าควรให้ชุมชนมีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเหมาะสมกับประเภทของขยะมูลฝอย เพื่อง่ายต่อการจัดการ และสามารถแยกขยะได้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอย และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก ปรากฏว่ามีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือ ทั้งนี้เพราะยุคเศรษฐกิจตกต่ำ เงินหายาก ประกอบกับชุมชนเคยชินกับการเก็บรวบรวมขยะขายได้ ขายให้ผู้รับซื้อของเก่า หรือนำไปขายที่แหล่งรับซื้อของเก่าเองมากกว่า

(1.2) หน้าที่และขอบเขตของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

รูปแบบการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง จะมีผู้เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้นำและแกนนำชุมชน ผู้นำจะทำหน้าที่ดูแลงานทั้งหมดของชุมชน และมอบหมายให้แกนนำหรือคณะกรรมการชุมชนดูแลรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง โดยในเรื่องของขยะมูลฝอย มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. การจัดหาแรงงานเพื่อจ้างจัดเก็บขยะมูลฝอย จัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของชุมชน คณะกรรมการจะทำการคัดเลือกบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่รู้และชำนาญในพื้นที่ เป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของชุมชน การขอความร่วมมือต่าง ๆ จากชุมชนจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นหัวใจของชุมชนอีกด้วย

ผู้นำให้ข้อมูลว่า แรงงานชุมชนที่ใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย ผู้นำได้สนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมและถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาแก่

สุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม พร้อมกับสนับสนุนแนวคิดการคัดแยกขยะ เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรและเป็นการลดปริมาณขยะ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานดังกล่าวมีความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง นับว่าเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนในชุมชน เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่ได้ผล อีกวิธีหนึ่ง

2. การบริหารรายรับและรายจ่าย พร้อมทำบัญชีรับจ่ายประจำเดือนของชุมชน เพื่อเป็นหลักฐานชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ของชุมชน และเพื่อนำส่งแก่เทศบาล (หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนแก่ชุมชน)

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า บัญชีรับ-จ่ายประจำเดือนของชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นตัวกำหนดทิศทางและแผนการดำเนินงานของชุมชน โดยที่มาของรายได้มาจากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยจากประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดโดยจะนำไปเป็นค่าใช้จ่ายแก่แรงงานที่ทำหน้าที่จัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต่อไป และส่วนใหญ่แล้วรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจะมีไม่เพียงพอกับรายจ่ายประจำเดือนของชุมชน ทำให้ผู้นำต้องขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนขยะบ่อยครั้ง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ชุมชนดำเนินตามแผนงานต่อไปได้

3. การบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เช่น การกำหนดหลักการหรือข้อปฏิบัติในการทิ้งขยะมูลฝอยของชุมชน โดยคณะกรรมการจะรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับขยะไม่ว่าจะจากการร้องเรียนจากชุมชน หรือจากการทำงานของผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะของชุมชน คณะกรรมการจะทำการประชุมเพื่อค้นหาปัญหา แนวทางแก้ไข โดยใช้กระบวนการตัดสินใจที่อาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในรูปของมติของคณะกรรมการ

ในการบริหารงานของชุมชน ผู้นำชุมชนได้อาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาทางออก เนื่องจากการที่ทุกคนมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดความร่วมมือรับผิดชอบมากขึ้น

กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนจะดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการชุมชน โดยปกติแล้วผู้ปฏิบัติงานจะมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบเป็นประจำของแต่ละคน ดังนี้

1. ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะมูลฝอย จำนวน 2 คน ทำหน้าที่จัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนทุกวัน มีการแบ่งพื้นที่กันจัดเก็บขยะ และออกปฏิบัติงาน ตั้งแต่เวลา 05.00-12.00 น. พาหนะที่ใช้ในการเก็บขนขยะมูลฝอย คือ รถสามล้อติดเครื่อง ในการจัดเก็บขยะซึ่งเฉลี่ยแล้วผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนต้องเก็บขนขยะไม่ต่ำกว่า 10 ครั้งต่อวัน

ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะมูลฝอย ได้ให้ข้อมูลว่าการจัดเก็บขยะในปัจจุบันต้องเพิ่มจำนวนครั้งในการเก็บขนขยะมากกว่าแต่ก่อน โดยแต่เดิมจะอยู่ระหว่าง 6-7 ครั้งต่อวัน การสนับสนุนแนวทางการคัดแยกขยะก่อนทิ้งของผู้นำชุมชน มีส่วนช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถแปรสภาพกลับมาใช้ใหม่ได้ แต่สำหรับขยะเปียกยังคงมีอัตราเพิ่มมาดั่งเดิม

2. ผู้ปฏิบัติงานเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย จำนวน 1 คน มีหน้าที่เก็บค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอยของชุมชน ตามอัตราที่ชุมชนได้กำหนดไว้

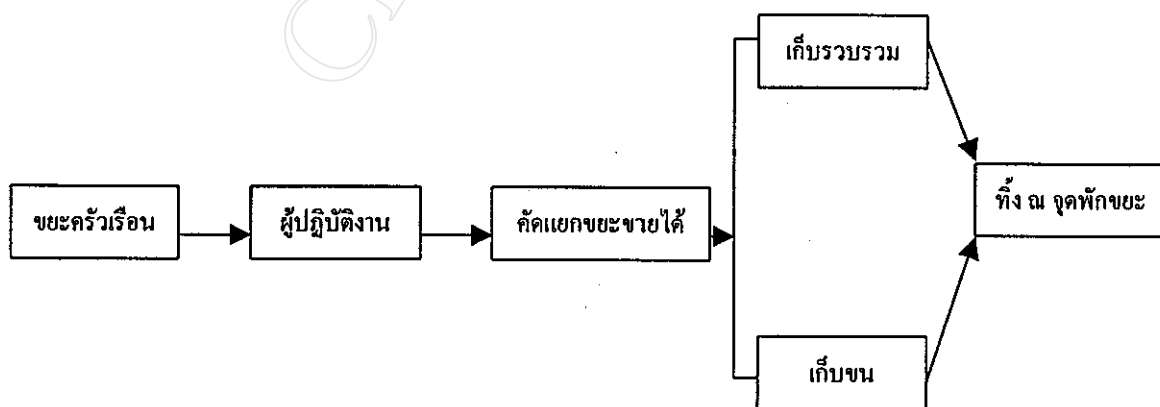
ผู้ปฏิบัติงานเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของชุมชน กล่าวว่า ชุมชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็นอย่างดี กล่าวคือ ร้อยละ 90 จ่ายค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยเป็นประจำ นอกจากนี้ชุมชนยังให้ความสนใจในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด แก้ปัญหาการจัดการขยะของชุมชน เพื่อให้เกิดการได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

(1.3) ลักษณะวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระติง

เรื่องของวิธีการจัดการขยะ กล่าวว่าได้ว่าผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะมูลฝอยจะมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บ การขน การคัดแยก และการนำไปทิ้ง ณ จุดพักขยะ

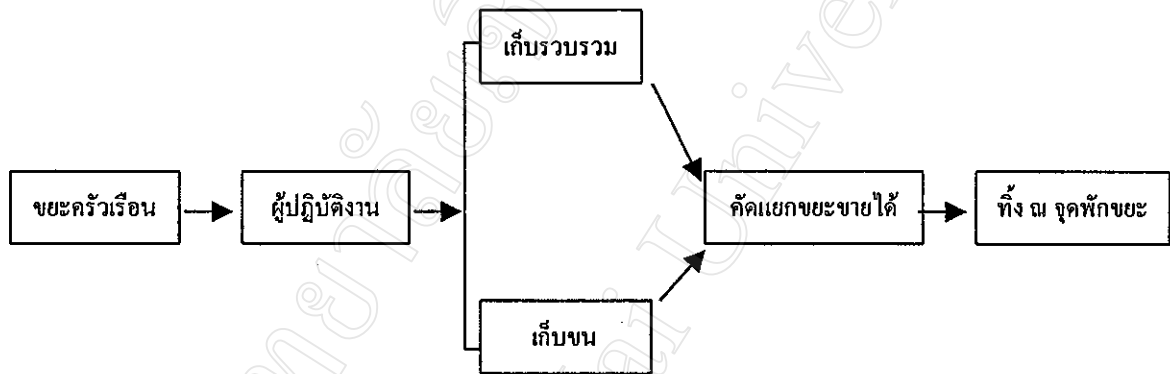
การสนับสนุนของผู้นำเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับขั้นตอนการเก็บกัก รวบรวมที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอย เพราะจะเป็นการง่ายต่อการจัดการ และเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัด โดยแนวทางดังกล่าวผู้ปฏิบัติงานได้นำมาใช้ในการดำเนินงาน เช่น ได้นำแนวทางการคัดแยกขยะขายได้ก่อนนำไปทิ้ง ณ จุดพักขยะของชุมชนมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยมีรูปแบบวิธีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงการคัดแยกก่อนการเก็บรวบรวมและเก็บขน

ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะมูลฝอยให้รายละเอียดว่า ขยะมูลฝอยจากครัวเรือนแต่ละหลังคาเรือนจะนำมาถึงก่อนเวลา 10.00 น. ผู้ปฏิบัติงานจะทำการคัดแยกขยะในระหว่างการเก็บขยะจากถังรองรับของครัวเรือน จากนั้นจึงนำขยะที่ไม่สามารถคัดแยกได้เทในรถสามล้อติดเครื่องที่เป็นพาหนะในการเก็บขยะมูลฝอย รูปแบบดังกล่าวผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องอาศัยผู้ช่วยในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว โดยในระหว่างที่ผู้ช่วยหรือผู้ปฏิบัติงานทำการคัดแยก คนที่เหลือจะทำหน้าที่นำขยะที่ไม่สามารถคัดแยกได้เทในรถสามล้อติดเครื่องเพื่อนำไปทิ้ง ณ จุดพักขยะ

ภาพที่ 5 แสดงการคัดแยก ณ จุดพักขยะ

นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานได้ให้รายละเอียดถึงวิธีการคัดแยกขยะ ณ จุดพักขยะว่า ขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เมื่อนำมาทิ้งตามช่วงเวลาที่กำหนด ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะจะเก็บขยะจากถังรองรับโดยการเทในรถสามล้อติดเครื่องที่เป็นพาหนะในการปฏิบัติงาน เมื่อเก็บจากแต่ละหลังคาเรือนจนได้ขยะในปริมาณที่รถสามล้อติดเครื่องรองรับได้มากที่สุดแล้ว จะนำขยะเหล่านั้นไปคัดแยก ณ จุดพักขยะของชุมชน และจะมีผู้ช่วยของผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะคอยอยู่ซึ่งจะทำหน้าที่คัดแยกขยะขายได้ โดยจะแยกเก็บใส่ถุงตามประเภทของขยะ เช่น ขวด กระดาษ เหล็ก เป็นต้น ส่วนขยะที่ไม่สามารถคัดแยกออกมาได้จะนำไปทิ้งในถังขยะรวมของชุมชนเพื่อให้เทศบาลนำไปกำจัดต่อไป

นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานยังให้ข้อมูลอีกว่า แม้ว่าจะมีการคัดแยกขยะขายได้ก่อนทิ้ง ณ จุดพักขยะ โดยผู้ปฏิบัติงานในขั้นตอนหนึ่งแล้ว ปัจจุบันขยะมูลฝอยในชุมชนมิได้ลดน้อยลง แต่กลับมีปริมาณที่ต้องจัดเก็บเพิ่มมากขึ้น โดยขยะเป็ยก็มีอัตราเพิ่มมากกว่าขยะประเภทอื่น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องเพิ่มจำนวนครั้งในการเก็บขนขยะในแต่ละวันมากขึ้น

ส่วนอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ผู้ปฏิบัติงานก็ได้ใช้อุปกรณ์ใด ๆ ที่แตกต่างไปจากการจัดเก็บขยะของชุมชน หรือหน่วยงานอื่น มีเพียงรถสามล้อติดเครื่องที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เป็นพาหนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งมี

ความเหมาะสมกับพื้นที่ของชุมชนที่ประกอบไปด้วยซอยเล็กและแคบ รถสามล้อติดเครื่องที่ใช้ปฏิบัติงานจะถูกดัดแปลงให้มีลักษณะรองรับและเก็บขนขยะมูลฝอยในปริมาณที่มากที่สุด

(1.4) การทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาล

สืบเนื่องจากชุมชนเข้าร่วมเป็นโครงการสาธิตให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการให้บริการของเทศบาล โครงการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านดงม่อนกระทิงได้ยึดแนวทางให้ชุมชนพยายามช่วยตัวเองและพึ่งตนเอง การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีการดำเนินการจัดการด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยจะดำเนินการในเรื่องของการเก็บรวบรวม การขนเพื่อนำขยะไปทิ้ง ณ จุดพักขยะ รวมถึงการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย การบริหารงานที่เกี่ยวข้อง การนำแนวทางต่างๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ณ จุดพักขยะ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอีกด้วย

โดยผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า ชุมชนจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ชุมชนมีการดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนในทุก ๆ ด้าน ส่วนเทศบาลจะมีบทบาทเสมือนที่ปรึกษาคอยเป็นผู้เอื้ออำนวยในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ในที่นี้เทศบาลจะรับผิดชอบเกี่ยวกับการนำขยะมูลฝอยที่ชุมชนรวบรวมไว้ ณ จุดพักขยะไปกำจัด นอกจากนี้เทศบาลจะดำเนินการใด ๆ ตามที่ชุมชนขอความช่วยเหลือเพื่อให้การทำงานของชุมชนดำเนินต่อไปได้ เช่น งานด้านสาธารณสุขอนามัย การฉีดยาพ่นกันยุง การพ่นยาฆ่าเชื้อโรคบริเวณจุดพักขยะของชุมชน เป็นต้น

(1.5) อุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอย

ปัญหาใหญ่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การเก็บขน การคัดแยก นั้นไม่มี จะมีอยู่บ้างจะเป็นเรื่องของการลักลอบจากคนนอกชุมชนในการนำขยะมูลฝอยปริมาณมาก มาทิ้ง ณ จุดพักขยะของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง เช่น ลักลอบนำเปลือกมะพร้าวมาทิ้ง ชุมชนอื่นลักลอบนำมูลฝอยมาทิ้ง และเมื่อเร็ว ๆ นี้ มีการลักลอบจากบุคคลภายนอกเช่นกัน โดยนำขนไก่จำนวนมากมาทิ้งซึ่งได้มีการกระทำเช่นนี้หลายครั้ง ส่งผลให้ถังรองรับขยะไม่สามารถบรรจุขยะมูลฝอยของชุมชนได้เพียงพอ ผู้นำชุมชนได้แก้ปัญหาด้วยการว่าจ้างผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะของชุมชนเพื่อดูเพื่อดักจับบุคคลที่มีพฤติกรรมหรือการกระทำดังกล่าว ซึ่งน้อยครั้งที่สามารถจับตัวผู้กระทำได้ โดยเมื่อได้ตัวผู้กระทำ ผู้นำชุมชนจะทำการบอกกล่าวและขอความร่วมมือให้งดการกระทำดังกล่าว ซึ่งก็เป็นผลบ้างเล็กน้อย ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้นำชุมชน ได้ดำเนินการแก้ไขโดยการกำหนดค่าปรับสำหรับบุคคลภายนอกที่ลักลอบนำขยะมาทิ้ง แต่ทั้งนี้ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้มากนัก เพราะส่วนใหญ่ไม่พบผู้กระทำขณะทำการลักลอบทิ้งขยะ ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้ชุมชนบ้านดงม่อนกระทิงไม่สามารถดำเนินการอื่นใดได้มาก

(2) การบริหารค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอยของชุมชน

(2.1) การควบคุมหรือนำไปใช้ของค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้

ค่าธรรมเนียมจากการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน แกนนําหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ดูแล ซึ่งตามปกติแล้วค่าธรรมเนียมที่เก็บได้จากชุมชนส่วนหนึ่งจะเป็นค่าจ้างแรงงานแก่ผู้ปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอย (ผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บ และผู้ปฏิบัติงานเก็บค่าธรรมเนียม)

ผู้นำชุมชน กล่าวว่า การเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของชุมชนได้ออกหลักฐานการจ่ายเงินให้แก่ผู้จ่ายค่าธรรมเนียมทุกครั้ง และค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้ จะทำการบันทึกเป็นรายรับ รายจ่าย ประจำเดือน พร้อมทำบัญชีรับ-จ่ายประจำเดือนเพื่อเป็นหลักฐานชี้แจงรายละเอียด และเพื่อนำส่งแก่เทศบาลตรวจสอบต่อไป

ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บได้อีกส่วนจะต้องนำไปชำระให้เทศบาลในอัตราร้อยละ 40 และหากมีเงินคงเหลือจะนำเข้ากองทุนขยะเพื่อบริหารต่อไป ผู้นำได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันค่าธรรมเนียมที่ชุมชนจัดเก็บได้ไม่ต้องนำไปชำระให้เทศบาลแล้ว เนื่องจากชุมชนมักประสบกับปัญหาขยะประจำเดือนมากกว่ารายรับบ่อยครั้ง และเพื่อเป็นการช่วยชุมชนให้สามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยต่อไปได้ จึงยกเว้นการเก็บค่าธรรมเนียมในส่วนดังกล่าว

(2.2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดค่าธรรมเนียม

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อัตราค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอยของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง แต่ปัจจุบันชุมชนบ้านดงม่อนกระทิงมีอัตราค่าธรรมเนียมหลังคาเรือนละ 20 บาท ต่อเดือน

จากการศึกษาพบว่า เมื่อชุมชนได้เข้าร่วมเป็นโครงการสาธิตให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะของเทศบาล ตามความช่วยเหลือจากโครงการเงินช่วยเหลือของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) อัตราค่าธรรมเนียมได้ถูกกำหนดไว้โดย UNDP คืออัตราที่ 20 บาท ต่อมาเมื่อสิ้นสุดระยะการเป็นโครงการสาธิตแล้วชุมชนซึ่งประกอบด้วยผู้นำและแกนนำชุมชน จะเป็นผู้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะในชุมชน โดยมีพื้นฐานการกำหนดอัตราจากบัญชีรับจ่ายประจำเดือนของชุมชน และจากกฎหมายของเทศบาลที่ได้กำหนดไว้ โดยเมื่อปี พ.ศ.2541 มีอัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยที่ 15 บาท

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนจะมีส่วนร่วมน้อยในเรื่องของการคิด หรือการกำหนดค่าธรรมเนียม แต่ชุมชนจะมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจเป็นอย่างมาก เพราะตามขั้นตอนการดำเนินงานของชุมชนแล้ว ผู้นำต้องนำเสนอชี้แจงเหตุผลแก่ชุมชนพร้อมรับฟังความคิดเห็น และประชมติ แล้วจึงกำหนดใช้ได้

(2.3) อุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย

ปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า มีประชาชนในชุมชนส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยที่ไม่จ่ายค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย และมักมีปัญหาขัดแย้งกับกลุ่มผู้นำชุมชน เช่น กลุ่มเห็นว่าควรว่าจ้างแรงงานเพื่อปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นประโยชน์สำหรับพวกพ้องของผู้นำชุมชนเท่านั้น เนื่องจากผู้นำไม่เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามาปฏิบัติบ้าง ผู้นำจะนำบุคคลของตนเข้ามาปฏิบัติเอง นอกจากนั้นพนักงานจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยยังคงเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชนอีกเช่นกัน จึงเป็นสาเหตุให้กลุ่มดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับผู้นำชุมชนบ่อยครั้ง

การแก้ไขปัญหาข้างต้นของผู้นำชุมชน พบว่า กรณีการไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกผู้นำชุมชนได้ขอความร่วมมือกับสมาชิก โดยการชี้แจงและให้เหตุผลกับกลุ่มที่จ่ายค่าธรรมเนียมไม่สม่ำเสมอ และไม่จ่ายเลย เนื่องจากรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมีไม่เพียงพอกับรายจ่ายในบางเดือน เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อซ่อมรถสามล้อติดเครื่องที่ใช้เก็บขนขยะมูลฝอยในชุมชน ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ทำความสะอาด ส่วนแบ่งค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะที่ชุมชนเก็บได้แก่เทศบาล เป็นต้น ส่วนวิธีการอื่นๆเพื่อแก้ปัญหาสำหรับกรณีเช่นนี้ ผู้นำกล่าวว่าไม่สามารถที่จะดำเนินการอย่างใดต่อกลุ่มดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่มีข้อตกลงของชุมชนสำหรับปัญหาดังกล่าวประกอบกับไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องรองรับให้ชุมชนจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ส่วนปัญหาเรื่องการไม่เป็นกลางในการจัดการค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย ผู้นำให้รายละเอียดว่า บุคคลผู้ได้มาปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอยได้ผ่านการคัดเลือกแล้วจากคณะกรรมการชุมชนที่เกี่ยวข้อง หากผู้ปฏิบัติงานที่ผ่านการคัดเลือกมีคุณสมบัติหรือพฤติกรรมไม่เหมาะสม ประชาชนในชุมชนสามารถร้องเรียนหรือชี้แจงแก่คณะกรรมการชุมชนเพื่อทำการคัดเลือกใหม่ได้

ปัญหาเนื่องจากการไม่กำหนดวันเก็บค่าธรรมเนียมที่แน่นอนทำให้ชุมชนสับสน และรู้สึกว่าการเก็บค่าธรรมเนียมซ้ำซ้อนในบางเดือน

ผู้นำชุมชนได้แก้ไขปัญหา โดยทำการกำหนดวันที่แน่นอนในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย และเพื่อป้องกันการเก็บค่าธรรมเนียมซ้ำซ้อน ได้ออกหลักฐานการจ่ายเงินให้แก่ผู้จ่ายค่าธรรมเนียมประจำเดือนทุกครั้ง วิธีแก้ปัญหาดังกล่าว ชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ และเพิ่มความเชื่อถือในความโปร่งใสของผู้นำและแกนนำมากขึ้น

(3) กองทุนขยะ

(3.1) ความสำคัญของกองทุนขยะ

กองทุนขยะหรือเรียกอีกอย่างว่า กองทุนเงินช่วยเหลือจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ที่มอบให้แก่ชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง เพื่อให้ดำเนินงานจัดการ

ขยะมูลฝอยในชุมชน เมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมเป็นโครงการสาธิตให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะของเทศบาลแล้ว UNDP ได้โอนเงินที่คงเหลือเพื่อเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยชุมชนบ้านดงม่อนกระทิงได้รับเงินหมุนเวียนดังกล่าว เป็นจำนวน 50,000 บาท และได้รับทรัพย์สินอีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่ ถังคอนเทนเนอร์ สำหรับรองรับขยะมูลฝอยของชุมชนจำนวน 1 ถัง รถสามล้อติดเครื่อง จำนวน 1 คัน เพื่อให้คณะกรรมการบริหารโครงการจัดการขยะมูลฝอยได้ใช้ในการดำเนินงานของชุมชนต่อไป

จากการศึกษาพบว่า กองทุนขยะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญสำหรับการพัฒนาชุมชน เนื่องจากกองทุนขยะเป็นแหล่งสนับสนุนให้การดำเนินงานของชุมชนเป็นไปได้ด้วยดี โดยกองทุนขยะจะทำหน้าที่เป็นทั้ง เงินลงทุนระยะสั้น ได้แก่ วัสดุ เครื่องมือ เงินลงทุนระยะยาว ได้แก่ ถังคอนเทนเนอร์ รถสามล้อติดเครื่อง ฯลฯ นอกจากนี้ยังสนับสนุนเงินสดเพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการดำเนินงานของชุมชนอีกด้วย

ปัจจุบันกองทุนขยะในส่วนของเงินสดเพื่อสำรองการใช้จ่ายได้ลดจำนวนลง และเริ่มส่งผลต่อการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดชุมชนต้องลดปริมาณหรือคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ในบางครั้ง นอกจากนี้กองทุนขยะยังเป็นแหล่งสำรองเงินสด สำหรับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยที่ไม่เพียงพอกับค่าจ้างแรงงานผู้ปฏิบัติงานจัดการขยะมูลฝอยในบางเดือนอีกด้วย ดังนั้นผู้นำและแกนนำที่เกี่ยวข้องต้องใช้ความพยายามและเพิ่มความรอบคอบในการบริหารกองทุนขยะให้มีสภาพคล่องมากขึ้น

(3.2) กองทุนขยะ และความเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

กองทุนขยะ จะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของกองทุนขยะก็เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้เป็นไปได้ด้วยดี ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กองทุนขยะมีบทบาทต่อการดำเนินงานของชุมชนเป็นอย่างมาก โดยบทบาทส่วนใหญ่ คือ เป็นแหล่งเงินทุนจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินงานจัดเก็บขยะมูลฝอย ได้แก่ วัสดุ เครื่องมือ ถังรองรับขยะมูลฝอย และการใช้จ่ายสำหรับค่าซ่อมรถสามล้อติดเครื่องที่ใช้เก็บขยะมูลฝอยในชุมชน

กองทุนขยะ จึงนับเป็นแหล่งเงินทุนแหล่งสำคัญต่อการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอย่างยิ่ง จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผู้นำได้อาศัยวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสม ทำให้ความเกี่ยวข้องของกองทุนขยะ และการจัดเก็บขยะมูลฝอยเกิดความสัมพันธ์กันในอีกด้านหนึ่ง กล่าวคือ การดำเนินวิธีจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยคัดแยกขยะขายได้ก่อนนำทิ้ง รวมถึงการขอความร่วมมือจากชุมชนนำขยะขายได้ไปเก็บรวบรวมตามจุดที่ได้กำหนดไว้ ทำให้เกิดรายได้จากการขายขยะดังกล่าว ผลตอบแทนที่ได้จะนำเข้ากองทุนขยะเป็นสำคัญ

ปัจจุบัน ความเกี่ยวข้องของกองทุนขะกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยได้เริ่มลดความสำคัญต่อกันลง เนื่องจากเงินสนับสนุนจากกองทุนขะมีจำนวนคงเหลือไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนการดำเนินการจัดการใด ๆ ได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เงินหายาก ชุมชนนิยมที่จะแยกและเก็บรวบรวมขยะขายได้ ขายให้แหล่งรับซื้อของตัวเองมากกว่า

(3.3) การบริหารกองทุนขะ

จากการที่ชุมชนได้รับการแต่งตั้งโดยคำสั่งของเทศบาลให้จัดการทรัพย์สินทั้งหมด และเงินสนับสนุนที่คงเหลือจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) อย่างเป็นทางการ ผู้นำชุมชน ผู้รับผิดชอบในการบริหารได้ยึดหลักของ "การลงทุน" ที่ให้ความสำคัญกับผลตอบแทนของการลงทุนกลับมาเป็นสำคัญ

ผู้นำให้รายละเอียดว่า การลงทุนในที่นี้ ได้แก่ การจัดซื้ออุปกรณ์การทำความสะอาด สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง สามารถลดภาระหน้าที่ของเทศบาลลงได้ระดับหนึ่ง รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนที่ด้อยโอกาส ให้มีรายได้จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังเกิดผลตอบแทนจากสมาชิกในรูปของการเกิดจิตสำนึกที่ดี การร่วมกันรับผิดชอบจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตนเอง

ในการดำเนินงานที่ต้องอาศัยงบประมาณจากกองทุนขะ คณะกรรมการผู้เกี่ยวข้องจะใช้กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในรูปของมติของคณะกรรมการ เพื่อจัดทำแผนงาน งบประมาณ และรายงานต่อเทศบาล เพื่อพิจารณาต่อไป กระบวนการดังกล่าวถือเป็นขั้นตอนของการควบคุมกันผลประโยชน์ โดยอาศัยชุมชน และต้องผ่านการตรวจสอบจากเทศบาลอีกครั้ง (หน่วยงานที่สนับสนุนชุมชน)

(3.4) อุปสรรคและการแก้ปัญหากองทุนขะ

ปัญหาหลักในขณะนี้ คือ เรื่องของงบประมาณกองทุนขะที่มีจำนวนลดลง โดยมีสาเหตุจาก ทางชุมชนไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนของการดำเนินการได้ ทำให้ต้องอาศัยงบสำรองจากกองทุนขะเป็นค่าใช้จ่ายบ่อยครั้ง ประกอบกับการไม่มีรายได้อื่นเข้ามาสมทบกองทุนขะทำให้ประสิทธิภาพขาดแคลนเงินทุนบ่อยครั้ง แต่อย่างไรก็ตามจากการที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่บริหารรับผิดชอบ และแก้ไข ผู้นำชุมชนได้อาศัยหลาย ๆ แนวทางในการแก้ปัญหา โดยได้ขยายเขตพื้นที่ในการดำเนินงานจัดเก็บขยะมูลฝอย และเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจากพื้นที่ชุมชน การเพิ่มอัตราการเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะมูลฝอย การขอให้เทศบาลพิจารณาส่วนลดค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะที่ชุมชนเก็บได้ และจะต้องชำระให้เทศบาลในอัตราร้อยละ 40 เป็นอัตราร้อยละ 20 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งปัจจุบันชุมชนได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะแก่เทศบาลแล้ว รวมทั้งการรณรงค์ให้สมาชิกนำขยะขายได้นำไปเก็บรวบรวม

รวมตามจุดที่ชุมชนกำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้นำชุมชนได้นำชุมชนเข้าโครงการที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของขยะมูลฝอย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เป็นต้น

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

4.3.1 การรับรู้ข่าวสาร

ตารางที่ 6 การได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย จำแนกตามแหล่งให้ข่าวสาร

แหล่งการได้รับข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	6	3.0
2. ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชน	80	39.0
3. เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล	13	6.3
4. หอกระจายข่าว	2	1.0
5. หนังสือพิมพ์	30	14.7
6. วิทยุ / โทรทัศน์	54	26.4
7. คนในครอบครัว / เพื่อนบ้าน	20	9.6
8. อื่น ๆ	-	-
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย การกำจัดและอันตรายจากผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนมากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาวิทยุ/โทรทัศน์ จำนวน 54 คน หนังสือพิมพ์ จำนวน 30 คน คนในครอบครัว/เพื่อนบ้าน จำนวน 20 คน เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล จำนวน 13 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 6 คน และหอกระจายข่าว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4, 14.7, 9.6, 6.3, 3.0 และ 1.0 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการให้ข่าวสารข้อมูลเรื่องขยะมูลฝอย เนื่องจากผู้นำชุมชน/คณะกรรมการชุมชนมีความใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่าง การติดต่อสื่อสารให้ข้อมูลจะง่ายและเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสื่ออื่น

ตารางที่ 7 ความถี่ของการได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยจากแหล่งข่าวสาร

ความถี่ของการได้รับข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. ทุกวัน	43	21.0
2. สัปดาห์ละครั้ง	40	19.5
3. 2 สัปดาห์ต่อครั้ง	40	19.5
4. มากกว่า 2 สัปดาห์ต่อครั้ง	82	40.0
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 7 ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย การกำจัดและอันตรายจากแหล่งข่าวสารมากกว่า 2 สัปดาห์ต่อครั้งมากที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาได้รับข่าวสารทุกวัน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 ได้รับข่าวสารสัปดาห์ละครั้ง และ 2 สัปดาห์ต่อครั้ง มีจำนวนที่เท่ากัน คือ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวสารที่ความถี่มากกว่า 2 สัปดาห์ต่อครั้ง มีข้อสังเกตว่าสื่อแต่ละชนิดมีความสามารถในการผลิตข่าวสารที่ต่างกัน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจที่จะรับสื่อในระดับความถี่แตกต่างกันไปตามโอกาส และความสนใจ โดยความถี่ของการสื่อสารที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้มีการรับรู้และตระหนักในปัญหามากขึ้น

ตารางที่ 8 ข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ผลต่อพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มี	5	2.5
2. มี และปฏิบัติตามบ้าง	104	50.7
3. มี และปฏิบัติตามทุกครั้ง	96	46.8
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 8 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะปฏิบัติตามบ้างหลังจากได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย การกำจัด และอันตราย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะปฏิบัติตามทุกครั้ง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 และข่าวสารไม่มีผลต่อพฤติกรรม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 จากการ

ศึกษาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนลักษณะในการปฏิบัติ คือ การปฏิบัติตามบ้าง หรือปฏิบัติตามทุกครั้งจะขึ้นอยู่กับความชัดเจนของข้อมูลที่ได้รับ และความยากง่ายในการปฏิบัติ

ตารางที่ 9 ความสนใจเรื่องขยะมูลฝอย จำแนกตามเนื้อหา

เนื้อหาที่สนใจ	จำนวน	ร้อยละ
1. การแยกขยะเปียก-แห้ง	78	38.0
2. การซ่อมแซมเพื่อนำมาใช้อีก	8	4.0
3. การแยกขยะขายได้	21	10.3
4. การทำประโยชน์จากขยะ เช่น ทำปุ๋ย	20	9.6
5. การลดขยะ	45	22.0
6. การป้องกันอันตรายจากขยะมูลฝอย	32	15.6
7. อื่น ๆ	1	0.5
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 9 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจเรื่องขยะมูลฝอย เนื้อหาการแยกขยะเปียก-แห้งมากที่สุดจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 เนื้อหาการลดขยะ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 การป้องกันอันตรายจากขยะมูลฝอย จำนวน 32 คน การแยกขยะขายได้ จำนวน 21 คน การทำประโยชน์จากขยะ จำนวน 20 คน การซ่อมแซมเพื่อนำมาใช้อีก จำนวน 8 คน และอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6, 10.3, 9.6, 4.0 และ 0.5 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจเนื้อหาการแยกขยะเปียก-แห้ง เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาดังกล่าว และเป็นที่น่าสนใจว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยให้ความสนใจเนื้อหาการซ่อมแซมเพื่อนำมาใช้อีก เพราะค่านิยมของสังคมที่เห็นการซ่อมแซมเป็นเรื่องยุ่งยากและเสียเวลา

สรุปจากตารางที่ 6-9 ได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ได้รับจากสื่อหลายประเภทและมีระดับความถี่ที่แตกต่างกัน นั้น มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีการติดต่อสื่อสารกับผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนมากกว่าสื่ออื่นๆ เนื่องจากความสนใจต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกรักมีที่

พึงพาของชุมชน จึงรับเอาข่าวสารในเรื่องขยะมูลฝอยจากผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนเป็นส่วนใหญ่โดยความถี่ของการสื่อสารจะเกิดขึ้นไปตามโอกาส เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้และตระหนักถึงปัญหามากขึ้น การเกิดพฤติกรรมตามข่าวสารที่ได้รับจากผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชน ของกลุ่มตัวอย่างพิจารณาได้ว่า ข่าวสารที่ได้รับนั้นมีความชัดเจน ง่ายแก่การปฏิบัติ การใช้รางวัล ใช้นโยบายการลงโทษเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรม หรือเป็นเพราะการได้รับมอบหมายให้มีตำแหน่งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้รับผิดชอบในการบริหารงานเพื่อชุมชนของผู้นำ เป็นส่วนทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดพฤติกรรมตามข่าวสารที่ได้รับ หรืออีกนัยหนึ่งกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชน เพราะเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีการดำเนินงานเพื่อส่วนรวมเป็นหลัก จึงให้ความร่วมมือ ทักษะและความสามารถของผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย เป็นอีกเหตุผลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างยอมรับ และมีพฤติกรรมให้ความร่วมมือกับผู้นำ

โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสนใจในข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและเกิดพฤติกรรมตามที่ได้รับข่าวสารจากผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนบ่อยครั้ง เช่น การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการลดขยะมูลฝอยภายในชุมชน โดยการนำถุงผ้า ถุงพลาสติกใช้แล้วนำมาใช้อีก การใช้ผลิตภัณฑ์แบบชนิดเติมหรือการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างจะมีพฤติกรรมตามข่าวสารที่ได้รับมา ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยจะทำให้ลดขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้มาก

4.3.2 ผู้นำ

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

บทบาทผู้นำชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีบทบาท	168	82.0
2. ไม่มีบทบาท	37	18.0
รวม	205	100.0

จากตารางที่ 10 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าผู้นำมีบทบาทสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 และเห็นว่าไม่มีบทบาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า ผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการ

ขณะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับบทบาทของผู้นำ ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการขณะมูลฝอยของชุมชน

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการจัดการขณะมูลฝอย

บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการขณะมูลฝอย	ใช่		ไม่ใช่		รวม (%)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. รับเรื่องราวร้องทุกข์	23	13.7	145	86.3	168 (100.0)
2. เป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาล	106	63.1	62	36.9	168 (100.0)
3. ควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตาม	6	3.6	162	96.4	168 (100.0)
4. ผู้ให้คำแนะนำแก่สมาชิก	10	6.0	158	94.0	168 (100.0)
5. ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากสมาชิก	23	13.7	145	86.3	168 (100.0)

จากตารางที่ 11 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 205 คน เห็นว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทในการจัดการขณะมูลฝอย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 โดยมีความคิดเห็นต่อบทบาทเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ บทบาทผู้นำเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาลมากที่สุด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 รองลงมาเป็นบทบาทรับเรื่องราวร้องทุกข์ และขอความร่วมมือการสนับสนุนจากสมาชิก มีจำนวนที่เท่ากัน คือ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 บทบาทผู้ให้คำแนะนำแก่สมาชิก จำนวน 10 คน และควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตาม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และ 3.6 ตามลำดับ ในทางกลับกันกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทเรียงตามลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ บทบาทผู้นำเป็นผู้ควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามมีจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 96.4 รองลงมา บทบาทผู้ให้คำแนะนำแก่สมาชิก จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 บทบาทรับเรื่องราวร้องทุกข์ และขอความร่วมมือสนับสนุนจากสมาชิก มีจำนวนที่เท่ากัน ที่ 145 คน บทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาล จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 และ 36.9 ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทมากในการเป็นผู้ประสานงาน รับเรื่องราวร้องทุกข์ และขอความร่วมมือ มีบทบาทน้อยในการเป็นผู้ควบคุมสมาชิกและให้คำแนะนำแก่สมาชิก แสดงให้เห็นว่าผู้นำเป็นเสมือนตัวแทนเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ความต้องการของชุมชนกับ

สังคมภายนอก ผู้นำจึงถือว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน การแก้ไขปัญหาต่างๆ ผู้นำจะมีบทบาท และอิทธิพลอย่างมากต่อผลที่จะเกิดขึ้น

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อผู้นำชุมชนที่ไม่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอย

เหตุผล	ใช่		ไม่ใช่		รวม (%)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ผู้นำขาดความรับผิดชอบ	24	64.9	13	35.1	37 (100.0)
2. ผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์	19	51.6	18	48.4	37 (100.0)
3. ผู้นำขาดความรู้	18	48.6	19	51.4	37 (100.0)
4. ผู้นำขาดความชำนาญ	19	51.6	18	48.4	37 (100.0)
5. ผู้นำขาดความเชื่อถือจากชุมชน	23	62.2	14	37.8	37 (100.0)

จากตารางที่ 12 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 205 คน เห็นว่าผู้นำไม่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 โดยมีความคิดเห็นต่อผู้นำที่ไม่มีบทบาทเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้นำขาดความรับผิดชอบมากที่สุดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 รองลงมา ผู้นำขาดความเชื่อถือจากชุมชน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 ผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์ และผู้นำขาดความชำนาญ มีจำนวนที่เท่ากันคือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ผู้นำขาดความรู้ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 ในทางกลับกันกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อผู้นำที่ไม่มีบทบาทเรียงตามลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ ผู้นำขาดความรู้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมา ผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์ และผู้นำขาดความชำนาญมีจำนวนที่เท่ากันที่ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 ผู้นำขาดความเชื่อถือจากชุมชน จำนวน 14 คน ผู้นำขาดความรับผิดชอบจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 และ 35.1 ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนไม่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากผู้นำขาดความรับผิดชอบ และขาดความเชื่อถือจากชุมชน แสดงให้เห็นว่าผู้นำจะมีบทบาทที่แตกต่างกันไป โดยคนในชุมชนจะเฝ้ามองดูและรับรู้ในสิ่งที่ผู้นำของตนได้แสดงบทบาทออกไปในด้านใด

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชน	เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้นำทำกิจกรรมเรื่องขยะมูลฝอย ท่านเต็มใจและพร้อมให้ความร่วมมือ	175	85.3	28	13.7	2	1.0
2. ผู้นำชุมชนแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดี	95	46.3	92	44.9	18	8.8
3. ผู้นำจะรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจากสมาชิก	110	53.6	86	42.0	9	4.4
4. ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีความรู้และตั้งใจแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง	77	37.5	107	52.2	21	10.3
5. ผู้นำชุมชนเป็นที่ไว้วางใจและพึ่งพาได้	102	49.7	82	40.0	21	10.3
6. สมาชิกในชุมชนเห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจกับวิธีที่ผู้นำชุมชนนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	129	62.9	63	30.8	13	6.3
7. ผู้นำเปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมจัดทำแผนงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	78	38.0	65	31.7	62	30.3
8. ผู้นำชุมชนมีความรับผิดชอบ ในกิจกรรม หรือ โครงการขยะมูลฝอย	114	55.6	74	36.2	17	8.2
9. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม นำเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบใหม่ๆ	59	28.8	98	48.3	47	22.9
10. ผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน และจูงใจให้ชุมชนร่วมทำกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอย	95	46.3	73	35.7	37	18.0

จากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในชุมชนบ้านดงม่อนกระโทงที่มีต่อผู้นำชุมชนในเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 205 คน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ (ตารางที่ 13)

- จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 85.3 เห็นด้วยกับการทำกิจกรรมเรื่องขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างเต็มใจ และพร้อมให้ความร่วมมือ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 ไม่แน่ใจ และจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 เห็นด้วยกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 ไม่แน่ใจ และจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 เห็นด้วยกับการรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจากสมาชิก จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 ไม่แน่ใจ และจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 เห็นด้วยกับการเป็นผู้มีความรู้ และตั้งใจแก้ปัญหา
ขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 ไม่แน่ใจ และจำนวน 21 คน คิดเป็น
ร้อยละ 10.3 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 เห็นด้วยกับการเป็นที่ไว้วางใจและพึ่งพาได้ จำนวน
82 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ไม่แน่ใจ และจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 เห็นด้วย และมีความพึงพอใจกับวิธีที่ผู้นำชุมชน
นำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ไม่แน่ใจ และจำนวน
13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 เห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมจัดทำ
แผนงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 ไม่แน่ใจ และจำนวน 62
คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 เห็นด้วยกับการมีความรับผิดชอบในกิจกรรมหรือ
โครงการขยะมูลฝอย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 ไม่แน่ใจ และจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ
8.2 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 เห็นด้วยกับการเป็นผู้ริเริ่ม นำเสนอแนวทางการ
จัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบใหม่ๆ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 ไม่แน่ใจ และจำนวน 47 คน
คิดเป็นร้อยละ 22.9 ไม่เห็นด้วย

- จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 เห็นด้วยกับการมีการประชาสัมพันธ์ผลงานและจงใจ
ให้ชุมชนร่วมทำกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ไม่แน่ใจ และ
จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ไม่เห็นด้วย

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่คัดค้านของ
ผู้นำชุมชน ในขณะที่เดียวกันบทบาทการแก้ไขปัญหามูลฝอย การเป็นผู้มีความรู้ตั้งใจแก้ปัญหา
อย่างจริงจัง และการเป็นผู้ริเริ่มนำเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบใหม่ๆ กลุ่ม
ตัวอย่าง มีความไม่แน่ใจในบทบาทดังกล่าว เนื่องจากหากสิ่งที่ผู้นำแสดงออกมานั้นไม่ถูกต้องใน
การรับรู้ของชุมชนอาจเกิดการต่อต้านขึ้น

สรุปจากตารางที่ 10-13 ได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาใน
ครั้งนี้ บทบาทผู้นำชุมชนมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่ม
ตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำชุมชน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจ และพร้อมให้
ความร่วมมือกับผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังเห็นด้วยและพอใจกับแนวทางจัดการ

ที่ผู้นำชุมชนได้นำมาใช้ปฏิบัติเพื่อจัดการมูลฝอยอีกด้วย อาจพิจารณาได้ว่า ลักษณะของผู้นำที่เป็นผู้ประสานทรัพยากรทั้งจากภายนอกชุมชนและภายในชุมชน ความสามารถของผู้นำในการสื่อสารได้อย่างเป็นระบบ ชุมชนฟังเข้าใจง่าย สามารถสื่อความคิดของตนต่อประชาชนในชุมชนได้ มีความเข้าใจชุมชน ทิศดี มีความรับผิดชอบและปฏิบัติได้ตามสิ่งที่พูด การเสนอกิจกรรมการพัฒนาต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และปัญหา การมีความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเป็นที่ยอมรับ เป็นที่ไว้วางใจและฟังเข้าใจ เป็นที่เชื่อถือ เคารพ ศรัทธาจากประชาชนในชุมชน ลักษณะดังกล่าวเป็นจุดเด่นที่สำคัญของผู้นำในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของประชาชนในชุมชน

โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้นำในลักษณะดังกล่าว สามารถหล่อหลอมความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนให้เกิดการประสานความคิด ความเข้าใจ ความร่วมมือกันของคนในชุมชน ให้สามารถดำเนินกิจกรรมแก้ไขและป้องกันปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้ ดังนั้นการได้ผู้นำที่มีความสามารถและมีลักษณะของผู้ที่มีคุณธรรมที่จะเป็นผู้รักษาคุณค่าของชุมชน จะเป็นพลังผลักดันที่สำคัญในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมด้านอื่นๆ ในลักษณะที่ความเข้มแข็งได้ด้วย

4.3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 14 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย

ประเด็นคำถาม	บ่อยครั้ง		นานๆ ครั้ง		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชักชวนให้คนในครอบครัวร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอย เช่น คัดแยกขยะเปียก-แห้ง หรือขยะขายได้	86	42.0	77	37.5	42	20.5
2. เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขเรื่องขยะมูลฝอยให้ผู้นำชุมชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง	58	28.3	64	31.2	83	40.5
3. จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอยหลังคาเรือนละ 20 บาทต่อเดือน	186	90.7	13	6.3	6	3.0
4. ทิ้งขยะก่อนเวลา 10.00 น.	175	85.3	24	11.7	6	3.0
5. นำขยะขายได้รวบรวมไว้ตามจุดที่ชุมชนกำหนดไว้	60	29.2	49	24.0	96	46.8
6. บอกกล่าวแก่ผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ไปเก็บขยะขายได้ที่บ้าน	44	21.5	33	16.1	128	62.4
7. ลดขยะโดยนำถุงผ้า ถุงพลาสติกใช้แล้วนำมาใช้อีก หรือ การใช้ผลิตภัณฑ์แบบชนิดเติม	81	39.5	65	31.7	59	28.8
8. คัดแยกขยะเปียก-แห้ง และขยะขายได้ก่อนนำไปทิ้ง	84	41.0	94	45.8	27	13.2
9. ขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระป๋องสเปรย์ ที่รวมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่น	27	13.2	100	48.8	78	38.0
10. กำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังกลบ หรือการนำไปทำปุ๋ย	42	20.5	50	24.4	113	55.1

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนบ้านดงม่อนกระโทงในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำนวน 205 คน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ (ตารางที่ 14)

- จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 ชักชวนให้คนในครอบครัวร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย เช่น คัดแยกขยะเปียก-แห้ง หรือขยะขายได้บ่อยครั้ง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ชักชวนร่วมกิจกรรมนานๆ ครั้ง และจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ไม่เคยชักชวนร่วมกิจกรรม

- จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 เสนอปัญหาและทางแก้ไขเรื่องขยะมูลฝอยให้ผู้นำชุมชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องบ่อยครั้ง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 เสนอปัญหาและทางแก้ไขนานๆ ครั้ง และจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ไม่เคยเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข

- จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอยหลังคาละ 20 บาทต่อเดือนบ่อยครั้ง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอยนานๆ ครั้ง และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ไม่เคยจ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอย

- จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 นำขยะขายได้รวบรวมไว้ตามจุดที่ชุมชนกำหนดไว้บ่อยครั้ง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 นำไป รวบรวมไว้ตามจุดที่กำหนดนานๆ ครั้ง และจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ไม่เคยนำไป รวบรวมไว้ตามจุดที่กำหนด

- จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 บอกกล่าวแก่ผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ไปเก็บขยะได้ที่บ้านบ่อยครั้ง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 บอกกล่าวนานๆ ครั้ง และจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 ไม่เคยบอกกล่าว

- จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 ลดขยะ โดยนำถุงผ้า ถุงพลาสติกใช้แล้วนำมาใช้อีก หรือการใช้ผลิตภัณฑ์แบบชนิดเติมบ่อยครั้ง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 มีการลดขยะนานๆ ครั้ง และจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 ไม่เคยลดขยะด้วยวิธีดังกล่าว

- จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 คัดแยกขยะเปียก-แห้ง และขยะขายได้ก่อนทิ้งบ่อยครั้ง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 คัดแยกขยะก่อนทิ้งนานๆ ครั้ง และจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ไม่เคยคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

- จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระจก สเปรย์ ซึ่งรวมกับขยะมูลฝอยประเภทอื่นบ่อยครั้ง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 ขยะอันตราย ซึ่งรวมกับขยะอื่นนานๆ ครั้ง และจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 ไม่เคยทิ้งขยะอันตรายร่วมกับขยะอื่น

- จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 กำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังกลบหรือการนำไปทำปุ๋ยบ่อยครั้ง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 ฝังกลบหรือนำไปทำปุ๋ยนานๆ ครั้ง และจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 ไม่เคยกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีดังกล่าว

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในขณะที่เดียวกันการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขเรื่องขยะมูลฝอย การนำขยะขายได้รวบรวมไว้ตามจุดที่กำหนด การบอกกล่าวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ไปเก็บขยะได้ที่บ้าน และการกำจัดขยะโดยการฝังกลบหรือทำปุ๋ย กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในระดับที่แตกต่างกัน เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นความพร้อมใจที่จะคิด และตัดสินใจ กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับสติ ความรับผิดชอบ และระดับคุณภาพจิตใจของบุคคล

สรุปจากตารางที่ 14 ได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ได้อาศัยชุมชนเป็นพื้นฐาน โดยให้ผู้นำมีบทบาทในการบริหารงานจัดการขยะมูลฝอย และทำงานร่วมกับชุมชน โดยใช้หลักเกณฑ์ หรือเทคนิคที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน เช่น การให้คุณค่าแก่

ผู้ได้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การใช้ประเด็นทางสังคม ผลกระทบที่มีต่อสังคมหรือชุมชนเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เนื่องจากความสำเร็จในการจัดการกับปัญหาด้านขยะมูลฝอย คือการที่สามารถผลักดันให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการรักษาความสะอาดภายในชุมชนได้ ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจ การเสนอความคิดเห็น ส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน เป็นต้น

โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในระดับที่แตกต่างกัน โดยระดับการมีส่วนร่วมน้อยของชุมชนทำให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เช่น กรณีกลุ่มส่วนน้อยที่ไม่จ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอย ทำให้ชุมชนมีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น ส่งผลทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของชุมชนลดลง โดยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรณีมีส่วนร่วมมากของชุมชน กรณีการทิ้งขยะมูลฝอยตามเวลาที่กำหนด การปฏิบัติเพื่อลดปริมาณขยะ การมีส่วนร่วมมากส่งผลให้ชุมชนสามารถจัดการกับขยะมูลฝอยได้ง่ายขึ้น ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมการพัฒนาอื่นๆต่อไปได้ ดังนั้นการร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยในระดับต่างๆ ล้วนส่งผลต่อสภาพการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน หากทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในแนวทางเดียวกัน จะทำให้การดำเนินกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดีและมั่นคง

4.3.4 การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาลนครลำปางในการจัดการขยะชุมชน

(1) การให้ความช่วยเหลือของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) แก่ชุมชนบ้านดงม่อนกระโทง

เนื่องจากโครงการพัฒนาเมือง (RUDP) เป็นโครงการเงินช่วยเหลือของสหประชาชาติให้แก่อุบลราชธานี บทบาทที่เด่นชัดของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) คือ การให้งบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่สามของโครงการพัฒนาเมือง การบริหารหรือการจัดการใด ๆ องค์การจะมีบทบาทน้อยมาก ดังจะเห็นได้ว่าหลังสิ้นสุดระยะโครงการสาริตฯ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้โอนทรัพย์สินและเงินโครงการที่ลงเหลือให้แก่คณะกรรมการชุมชนเพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเอง

โดยผลจากการศึกษา ตรงกับความคิดเห็นของผู้นำว่า บทบาทและความช่วยเหลือของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) คือ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยภาพรวมการให้ความช่วยเหลือของ UNDP นั้นอาจ

จะไม่เพียงพอกับความต้องการของชุมชน แต่หากพิจารณาในอีกด้านหนึ่ง จะเห็นว่า การให้ความช่วยเหลือดังกล่าว ก่อให้เกิดการช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองของชุมชนในที่สุด

(2) การให้ความช่วยเหลือของเทศบาลนครลำปางแก่ชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง

เทศบาลมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง โดยจะให้ความช่วยเหลือในลักษณะของผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) แก่ชุมชน นอกจากนี้ จะทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษาและติดตามการดำเนินงานของชุมชนอยู่ห่าง ๆ

เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีสภาพคล่อง เทศบาลได้อำนวยความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การออกหนังสือรับรองสิทธิการจัดซื้อสินค้าและบริการแก่ชุมชน โดยใช้อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 0 การยกเว้นจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยที่ชุมชนต้องชำระให้แก่เทศบาล การขยายเขตพื้นที่ในการดำเนินงานจัดเก็บขยะและเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจากพื้นที่เดิมของชุมชน การสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำ ความสะอาด สนับสนุนการพัฒนาในชุมชนโดยการรณรงค์ให้นำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกมาทิ้ง เช่น ถ้วยพลาสติก โตะ แก้วชำรุด กิ่งไม้ ต้นไม้ ทั้งนี้เทศบาลจะให้การสนับสนุนรถยนต์เก็บขยะดังกล่าว นอกจากนี้เทศบาลจะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ตามเรื่องที่ได้รับการร้องขอจากชุมชน การจัดอบรม และศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องแก่ผู้นำชุมชน เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานจัดการขยะโดยชุมชน เทศบาลนครลำปางมีบทบาทคอยช่วยเหลือชุมชนเท่าที่จำเป็น กล่าวคือ เทศบาลมิได้สนับสนุนตามที่ชุมชนขอรับการสนับสนุนทุกครั้งไป เช่น กรณีชุมชนขอให้เทศบาลสนับสนุนงบประมาณค่าจ้างผู้ปฏิบัติงานจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน แต่เนื่องจากการจ่ายค่าจ้างให้ชุมชนขาดด้วยระเบียบฯ เทศบาลจึงไม่สามารถจัดทำได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า การให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นของเทศบาล คือ วิธีช่วยให้ชุมชนช่วยตนเองได้ พึ่งตนเองได้นั่นเอง ซึ่งการช่วยเหลือที่เกิดขึ้น นับว่าเป็นประโยชน์แก่ชุมชน เนื่องจากช่วยพัฒนาการดำเนินงานของชุมชนให้เป็นไปได้ด้วยดี

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ประเด็นคำถาม	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) แก่ชุมชน (ด้านงบประมาณ การให้ความรู้ หรือจัดฝึกอบรมแก้ปัญหาเรื่องขยะมูลฝอย)	27	13.2	95	46.3	83	40.5
2. การให้ความช่วยเหลือของ UNDP ตรงกับความต้องการของชุมชน	32	15.6	108	52.7	65	31.7
3. การสนับสนุนของเทศบาลแก่ชุมชน (ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการรักษาความสะอาด เช่น ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย และการประชาสัมพันธ์ ใจร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอย)	29	14.1	97	47.3	79	38.6
4. การให้ความช่วยเหลือของเทศบาลตรงกับความต้องการของชุมชน	38	18.5	120	58.5	47	23.0
5. การสนับสนุนของ UNDP และเทศบาลมีส่วนทำให้การจัดการขยะชุมชนดำเนินไปด้วยดี	61	29.8	112	54.6	32	15.6
6. ชุมชนพอใจในผลของสภาพการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน	63	30.8	113	55.1	29	14.1
7. ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน						
7.1 ผู้นำ	71	34.6	103	50.3	31	15.1
7.2 ชาวบ้าน	65	31.7	114	55.6	26	12.7
7.3 UNDP	30	14.7	119	58.0	56	27.3
7.4 เทศบาล	42	20.5	132	64.4	31	15.1
8. กองทุนขยะมีส่วนช่วยสนับสนุนการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย	54	26.4	104	50.7	47	22.9
9. รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีความเหมาะสมกว่าการจัดการโดยเทศบาล	80	39.0	91	44.4	34	16.6
10. การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนทำให้มีผลกระทบหนัก เกิดจิตสำนึกที่จะร่วมรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น	114	55.6	67	32.7	24	11.7

จากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 205 คน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ (ตารางที่ 15)

- จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 เห็นว่าการสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) แก่ชุมชน (ด้านงบประมาณ การให้ความรู้ หรือจัดฝึกอบรมแก้ปัญหาเรื่องขยะมูลฝอย) อยู่ในระดับมาก จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 เห็นว่าการสนับสนุนของ UNDP อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 เห็นว่าการให้ความช่วยเหลือของ UNDP ตรงกับความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับมาก จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 เห็นว่าความช่วยเหลือตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 เห็นว่าการสนับสนุนของเทศบาลแก่ชุมชน (ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการรักษาความสะอาด เช่น ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย และการประชาสัมพันธ์จูงใจร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอย) อยู่ในระดับมาก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 เห็นว่าการสนับสนุนของเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 เห็นว่าการให้ความช่วยเหลือของเทศบาลตรงกับความต้องการของชุมชน อยู่ในระดับมาก จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 เห็นว่าความช่วยเหลือตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 เห็นว่า การสนับสนุนของ UNDP และเทศบาลมีส่วนทำให้การจัดการขยะชุมชนดำเนินไปด้วยดี อยู่ในระดับมาก จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 เห็นว่า การสนับสนุนทำให้การจัดการขยะดำเนินไปด้วยดี อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 พอใจในผลของสภาพการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 พอใจในผลของการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 พอใจอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 เห็นว่า ความรับผิดชอบของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมาก จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 เห็นว่า ความรับผิดชอบของผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 เห็นว่า อยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 เห็นว่า ความรับผิดชอบของชาวบ้านในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับมาก จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 เห็นว่าความรับผิดชอบของชาวบ้านอยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 เห็นว่า ความรับผิดชอบของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมาก จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 เห็นว่าความรับผิดชอบของ UNDP อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ

- จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 เห็นว่า ความรับผิดชอบของเทศบาลในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมาก จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 เห็นว่าความรับผิดชอบของเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 เห็นว่า กองทุนขยะมีส่วนช่วยสนับสนุนการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 เห็นว่ากองทุนขยะช่วยแก้ปัญหาขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

- จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 เห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนทำให้มีความตระหนัก เกิดจิตสำนึกที่จะร่วมรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 เห็นว่ามีความตระหนัก เกิดจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง และจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทและการให้ความช่วยเหลือขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในระดับปานกลางและน้อย ในขณะเดียวกันการสนับสนุนของ UNDP เทศบาลและกองทุนขยะ ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน ความพอใจในผลของการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนทำให้มีความตระหนัก เกิดจิตสำนึกร่วมรับผิดชอบมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลางและมาก เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระติงได้อาศัยความร่วมมือจากองค์กรชุมชน ภาครัฐราชการ และองค์กรอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหาซึ่งทำให้เกิดผลมากขึ้นกว่าการทำงานเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจน

สรุปจากตารางที่ 15 ได้ว่าการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาลนครลำปางมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าบทบาทและการให้ความ

ช่วยเหลือขององค์กรฯ อยู่ในระดับปานกลางและน้อย แต่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าภายใต้แนวคิดที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเองได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการทำงาน การสนับสนุนในระดับดังกล่าวมีส่วนทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดี ทำให้เกิดเป็นองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ที่สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆที่พบระหว่างการดำเนินกิจกรรม โดยไม่รู้สึกรู้สึว่าเป็นอุปสรรค ซึ่งส่งผลให้งานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเคลื่อนไปข้างหน้าได้เป็นลำดับ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากชุมชนยังไม่มีศักยภาพที่เข้มแข็งไปทุกด้าน เช่น ศักยภาพในเชิงวิชาการ หรือศักยภาพในการหางบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงาน การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรฯ ในการพัฒนา ประชาชนในชุมชนมีความพอใจและเต็มใจที่กับการมีส่วนร่วมกับองค์กรโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การมีส่วนร่วมที่ภาพกับองค์กรสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพของชุมชน เพราะสามารถดึงเอาจุดแข็งจากฝ่ายต่างๆมาเสริมซึ่งกันและกันได้มาก ชุมชนมีความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยของตนมากขึ้น

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานทั่วไปกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

4.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับการรับรู้ข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย

ตารางที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยจำแนกตามแหล่งให้ข่าวสาร

แหล่งให้ข่าวสาร	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้นำชุมชน	เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล	หอกระจายข่าว	หนังสือพิมพ์	วิทยุ/โทรทัศน์	คนในครอบครัว/เพื่อนบ้าน	รวม (%)
1. 20ปีและต่ำกว่า	-	1	1	-	1	2	2	7 (3.4)
2. 21-30 ปี	1	6	3	-	5	11	5	31 (15.1)
3. 31-40 ปี	2	17	5	1	11	15	7	58 (28.3)
4. 41-50 ปี	2	35	3	-	7	18	2	67 (32.7)
5. 51 ปีขึ้นไป	1	21	1	1	6	8	4	42 (20.5)
รวม (%)	6 (3.0)	80 (39.0)	13 (6.3)	2 (1.0)	30 (14.7)	54 (26.4)	20 (9.6)	205 (100.0)

จากตารางที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย การกำจัด และอันตราย จากแหล่งให้ข่าวสารพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารมากที่สุด ได้แก่ อายุ 41-50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 โดยได้รับข่าวสารจากผู้นำชุมชน / คณะกรรมการชุมชนมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมา วิทยุ/โทรทัศน์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 จะเห็นได้ว่ากลุ่มอายุดังกล่าวให้ความสนใจเกี่ยวกับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มอื่น หรืออาจพิจารณาได้ว่า ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการชุมชนมีความใกล้ชิดกับกลุ่มอายุดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ส่วนสื่อวิทยุ/โทรทัศน์จัดว่าเป็นสื่อที่ส่งข่าวสารให้แก่ประชาชนทั่วไปได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ทำให้เอื้ออำนวยให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร ในขณะที่เดียวกัน ระบบการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะวิทยุ / โทรทัศน์ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประชาชนในชุมชนมากขึ้น การเป็นสื่อที่สามารถส่งข่าวสารให้แก่ประชาชนทั่วไปได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อดังกล่าวมากเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งนับวันจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนมากยิ่งขึ้นด้วย

ตารางที่ 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

อายุ	ข่าวสารที่ได้รับต่อพฤติกรรม			รวม (%)
	ไม่มี	มีและปฏิบัติตามบ้าง	มีและปฏิบัติตามทุกครั้ง	
1. 20 ปีและต่ำกว่า	-	4	3	7 (3.4)
2. 21-30 ปี	2	15	14	31 (15.1)
3. 31-40 ปี	-	38	20	58 (28.3)
4. 41-50 ปี	2	25	40	67 (32.7)
5. 51 ปีขึ้นไป	1	22	19	42 (20.5)
รวม (%)	5 (2.5)	104 (50.7)	96 (46.8)	205 (100.0)

จากตารางที่ 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย พบว่ากลุ่มตัวอย่าง อายุ 41-50 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมา อายุ 31-40 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 มีการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมหลังจากได้รับข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอย การกำจัด และอันตรายมากที่สุด ในลักษณะปฏิบัติ ตามบ้างและปฏิบัติตามทุกครั้ง จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า กลุ่มอายุ 31-50 ปี มีความเอาใจใส่ต่อข่าวสาร เรื่องขยะมูลฝอยที่ได้รับมากกว่ากลุ่มอื่น การได้รับข่าวสารทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการ จัดการขยะมูลฝอยที่ลึกซึ้งเพียงพอ ให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไปใน ลักษณะที่เหมาะสมได้มากขึ้น

สรุปจากตารางที่ 16-17 ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการได้รับข่าวสารเรื่อง ขยะ มูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มอายุ 41-50 ปี เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่รับ เอาข่าวสารในเรื่องขยะมูลฝอยมากที่สุด โดยผู้นำ/คณะกรรมการชุมชน เป็นแหล่งข่าวสารที่กลุ่ม ตัวอย่างให้ความสนใจและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจ พิจารณาได้ว่า การที่ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ข้อมูลข่าวสารจาก ภายนอกและภายในชุมชนส่วนใหญ่ อาศัยผู้นำชุมชนเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทำ ให้ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับรู้ถึงสภาพความเป็นไปในชุมชน โดยการเปิดรับข่าวสารของ กลุ่มตัวอย่างจะเพิ่มขึ้น เมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น ความสนใจ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ จะมีมากขึ้น ตามไปด้วยการได้รับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างทำให้เกิดความตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อม การ แสดงความคิดเห็น ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย จะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น โดยจากการ ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยหลังจากได้รับข่าวสาร จากผู้นำชุมชน/คณะกรรมการชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารสามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดสำนึก ชุมชน และทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายที่เข้มแข็งได้

4.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนในการจัดการขยะ มูลฝอย

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการจัดการ ขยะมูลฝอย

เพศ	บทบาทผู้นำชุมชนใน การจัดการขยะ มูลฝอย	รับเรื่องราว ร้องทุกข์	ผู้ประสานงาน	ควบคุม สมาชิก	ให้คำแนะนำ	ขอความร่วมมือและการ สนับสนุน	รวม (%)
1. ชาย		12	54	1	4	9	80 (47.6)
2. หญิง		11	52	5	6	14	88 (52.4)
	รวม (%)	23 (13.7)	106 (63.1)	6 (3.6)	10 (6.0)	23 (13.7)	168 (100.0)

จากตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 เพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เห็นว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นบทบาทรับเรื่องราวร้องทุกข์ และขอความร่วมมือการสนับสนุนจากสมาชิก จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อสิ่งที่ผู้นำชุมชนได้แสดงบทบาทออกไปมีจำนวนใกล้เคียง และสอดคล้องกันและอาจพิจารณาได้ว่า ผู้นำชุมชนในการศึกษาครั้งนี้มีลักษณะที่เด่นชัดในฐานะเป็นผู้ประสานงานของกลุ่มเพื่อติดต่อภายนอก ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้จะพบเห็นอยู่เสมอในการเจรจาติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ความต้องการของชุมชนกับสังคมภายนอก

ตารางที่ 19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

เพศ	ความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชน	ผู้นำชุมชนแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดี			รวม (%)
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	
1. ชาย		48	36	8	92 (44.9)
2. หญิง		47	56	10	113 (55.1)
	รวม (%)	95 (46.3)	92 (44.9)	18 (8.8)	205 (100.0)

จากตารางที่ 19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 เพศหญิง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 เห็นว่าผู้นำชุมชนแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดี เพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 เพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ไม่แน่ใจว่าผู้นำชุมชนแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดี จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เพศชายมีความคิดเห็นที่ดีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยของชุมชนมากกว่าเพศหญิง อาจพิจารณาได้ว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ในครัวเรือนของผู้หญิง ผู้หญิงจึงมีความเกี่ยวข้องและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ลึกซึ้งกว่าผู้ชาย

ตารางที่ 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

อายุ	สมาชิกในชุมชนเห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจกับวิธีที่ผู้นำชุมชนนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย			รวม (%)
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	
1. 20 ปี และต่ำกว่า	4	3	-	7 (3.4)
2. 21-30 ปี	16	14	1	31 (15.1)
3. 31-40 ปี	37	18	3	58 (28.3)
4. 41-50 ปี	46	18	3	67 (32.7)
5. 51 ปีขึ้นไป	26	10	6	42 (20.5)
รวม (%)	129 (62.9)	63 (30.8)	13 (6.3)	205 (100.0)

จากตารางที่ 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 รองลงมาอายุ 31-40 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 เห็นด้วยหรือมีความพึงพอใจกับวิธีที่ผู้นำชุมชนนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย จากข้อมูลจะเห็นได้ว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี เป็นกลุ่มที่เห็นด้วย หรือมีความพึงพอใจกับวิธีที่ผู้นำชุมชนนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด อาจพิจารณาได้ว่า กลุ่มอายุดังกล่าวมีทัศนคติและความคิดเห็นที่ดีต่อผู้นำ โดยวิธีที่ผู้นำชุมชนนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจ ยอมรับ และพร้อมให้ความร่วมมือ

สรุปจากตารางที่ 18-20 ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย และความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับผู้นำชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ เพศชายและเพศหญิงต่างมีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทผู้นำ มีความพึงพอใจในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยเห็นว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างภายนอกและภายในชุมชนมากที่สุด หรืออาจพิจารณาได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยแม้ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ครัวเรือนของเพศหญิง แต่เมื่อเกิดกระแสเรียกร้องในเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของสังคมมีมากขึ้น เพศหญิงและเพศชายจึงมีหน้าที่ และสิทธิในกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยเท่าเทียมกัน โดยจะเฝ้าดูบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำ

ชุมชน และพร้อมที่จะรับสภาพความเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยการนำของผู้นำชุมชนเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนในชุมชนเป็นไปด้วยดี โดยจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 41-50 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มส่วนใหญ่ที่มีการติดต่อสื่อสารกับผู้นำชุมชน/คณะกรรมการชุมชนเป็นหลักยอมรับบทบาท และให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยกับผู้นำชุมชนมาโดยตลอด แสดงให้เห็นว่าผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยกลุ่มที่มีอายุมากไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงต่างมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้นำชุมชนในการสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น

4.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย

อายุ	หลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน			รวม (%)
	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
1. 20 ปี และต่ำกว่า	6	1	-	7 (3.4)
2. 21-30 ปี	28	2	1	31 (15.1)
3. 31-40 ปี	50	5	3	58 (28.3)
4. 41-50 ปี	63	3	1	67 (32.7)
5. 50 ปีขึ้นไป	39	2	1	42 (20.5)
รวม (%)	186 (90.7)	13 (6.3)	6 (3.0)	205 (100.0)

จากตารางที่ 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย พบว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาอายุ 31-40 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย โดยจ่ายค่าธรรมเนียมเก็บขยะมูลฝอยบ่อยครั้ง จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า กลุ่มอายุ 31-50 ปี เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยอยู่ในระดับการร่วมรับรู้และร่วมปฏิบัติมากกว่ากลุ่มอื่น อาจจะพิจารณาได้ว่า กลุ่มดังกล่าวมีความพร้อมใจและมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานกิจกรรมของชุมชนมากกว่ากลุ่มอื่น

ตารางที่ 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย

หลักการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพศ	ทิ้งขยะก่อนเวลา 10.00 น.			ร้อยละ (%)	นำขยะขายได้รวบรวมตามจุดที่ชุมชนกำหนด			รวม (%)
	บ่อยครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย		บ่อยครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย	
1. ชาย	76	14	2	92 (44.9)	31	23	38	92 (44.9)
2. หญิง	99	10	4	113 (55.1)	29	26	58	113 (55.1)
รวม (%)	175 (85.3)	24 (11.7)	6 (3.0)	205 (100.0)	60 (29.2)	49 (24.0)	96 (46.8)	205 (100.0)

จากตารางที่ 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าเพศหญิง จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 เพศชาย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย โดยทิ้งขยะก่อนเวลา 10.00 น. บ่อยครั้ง และพบว่าเพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 เพศหญิง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย ในการนำขยะขายได้รวบรวมตามจุดที่ชุมชนกำหนด จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยทิ้งขยะก่อนเวลา 10.00 น.มากกว่าเพศชาย และเพศชายมีส่วนร่วมในการนำขยะขายได้รวบรวมตามจุดที่กำหนดมากกว่าเพศหญิง พิจารณาได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการปฏิบัติ โดยเพศหญิงจะมีส่วนร่วมน้อยหากต้องเสียผลประโยชน์ของตน

สรุปจากตารางที่ 21-22 ได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย และเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มอายุ 41-50 ปี เป็นกลุ่มส่วนใหญ่ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอย โดยพร้อมใจกันจ่ายค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมดังกล่าวมีระดับที่แตกต่างกันไปตามหลักการหรือแนวทางที่ให้ชุมชนปฏิบัติ โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมมากในหลักการทิ้งขยะมูลฝอยตามเวลาที่กำหนดมากกว่าเพศชาย และมีส่วนร่วมน้อยในการนำขยะขายได้รวบรวมไว้ตามจุดที่กำหนด อาจพิจารณาได้ว่าหลักการหรือแนวทางให้ชุมชนปฏิบัติบางหลักการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้ จึงให้ความร่วมมือ และเห็นว่าหลักการบางอย่างด้อยประสิทธิภาพไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้จริง

จึงไม่สนใจ ไม่ตระหนักถึงความสำคัญ จึงมีส่วนร่วมน้อยในการปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจะราบรื่นได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน โดยความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอย ที่แตกต่างกันระหว่างเพศสามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานได้ด้วย จึงเป็นหน้าที่และบทบาทของผู้นำชุมชนในการให้ความสำคัญ ให้ความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนมากที่สุด

4.4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับความเห็นต่อการสนับสนุนของสำนักงาน- โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาลนครลำปางในการจัดการ ขยะมูลฝอย

ตารางที่ 23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความเห็นต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

อาชีพ	ความคิดเห็นต่อบทบาทของ องค์กร	การสนับสนุนของ UNDP และเทศบาลมีส่วนทำให้ การจัดการขยะชุมชนดำเนินไปด้วยดี			รวม (%)
		มาก	ปานกลาง	น้อย	
1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ		20	36	3	59 (28.8)
2. รับจ้าง		22	32	16	70 (34.1)
3. รับราชการ		5	20	8	33 (16.1)
4. ค้าขาย		13	22	5	40 (19.5)
5. อื่น ๆ		1	2	-	3 (1.5)
รวม (%)		61 (29.8)	112 (54.6)	32 (15.6)	205 (100.0)

จากตารางที่ 23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความเห็นต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 เห็นว่าการสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาลมีส่วนทำให้การจัดการขยะชุมชนดำเนินไปด้วยดีอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 เห็นว่า การสนับสนุนของ UNDP และเทศบาลมีส่วนทำให้การจัดการขยะดำเนินไปด้วยดีในระดับมากและปานกลาง จาก

ข้อมูลจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติและความคิดเห็นที่คัดค้านของ UNDP และเทศบาลมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น อาจพิจารณาได้ว่า ลักษณะของการประกอบอาชีพทำให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสรับรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมได้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานประจำ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ตารางที่ 24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย	ผู้นำ			รวม (%)	ชาวบ้าน			รวม (%)	UNDP			รวม (%)	เทศบาล			รวม (%)
	มาก	ปานกลาง	น้อย		มาก	ปานกลาง	น้อย		มาก	ปานกลาง	น้อย		มาก	ปานกลาง	น้อย	
ระดับการศึกษา																
1. ไม่ได้ศึกษา	1	1	-	2 (1.0)	1	1	-	2 (1.0)	1	-	1	1	1	1	1	2 (1.0)
2. ประถมศึกษา	30	43	7	80 (39.0)	27	48	5	80 (39.0)	12	46	22	19	50	11	80 (39.0)	
3. มัธยมศึกษา	22	25	9	56 (27.3)	19	28	9	56 (27.3)	10	37	9	13	38	5	56 (27.3)	
4. อนุปริญาโท/ปวส.ขึ้นไป	18	34	15	67 (32.7)	18	37	12	67 (32.7)	7	36	24	9	44	14	67 (32.7)	
รวม (%)	71 (34.6)	103 (50.3)	31 (15.1)	205 (100.0)	65 (31.7)	114 (55.6)	26 (12.7)	205 (100.0)	30 (14.7)	119 (58.0)	56 (27.3)	42 (20.5)	132 (64.4)	31 (14.1)	205 (100.0)	

จากตารางที่ 24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยพิจารณาความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 เห็นว่า ความรับผิดชอบของผู้นำอยู่ในระดับมาก รองลงมา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของชาวบ้าน จำนวน 19 คน และจำนวน 12 คน เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของเทศบาล และสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) คิดเป็นร้อยละ 23.7, 15.0 ตามลำดับ ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญา/ปวส.ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 เห็นว่าความรับผิดชอบของผู้นำและชาวบ้านอยู่ในระดับมากเป็นจำนวนที่เท่ากัน รองลงมา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของเทศบาล และจำนวน 7 คน เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของ UNDP คิดเป็นร้อยละ 10.4 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีทัศนคติและความคิดเห็นที่ดีต่อบทบาทของทุกฝ่ายมากกว่ากลุ่มระดับการศึกษาอื่น อาจพิจารณาได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีความใกล้ชิดหรือมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ทำให้เห็นบทบาทของแต่ละฝ่ายชัดเจนมากกว่ากลุ่มอื่น หรืออีกนัยหนึ่งการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นของกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญา/ปวส.ขึ้นไปนั้น กลุ่มตัวอย่างจะมีระบบความคิดหรือมองบทบาทของแต่ละฝ่ายในแง่มุมที่ลึกซึ้งมากกว่า

สรุปจากตารางที่ 23-24 ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย และระดับการศึกษากับความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้มีอาชีพที่แตกต่างกัน คิดเห็นต่อบทบาทองค์กรที่สนับสนุนชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับที่ต่างกัน โดยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างส่วนใหญ่เห็นว่า การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และเทศบาล ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนดำเนินไปด้วยดีในระดับมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่รับราชการส่วนใหญ่เห็นว่า การสนับสนุนขององค์กรทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนดำเนินไปด้วยดีอยู่ในระดับน้อย อาจพิจารณาได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างมีประสบการณ์ในการปะทะสังสรรค์กับองค์กร ได้เรียนรู้ และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น การได้รับข่าวสารต่างๆ จาก UNDP และเทศบาล ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้ความเป็นไป ความเคลื่อนไหวขององค์กรอยู่เสมอ กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในความจริงจังขององค์กร หรือเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่ให้การ

สนับสนุน ได้ปฏิบัติและทำกิจกรรมในพื้นที่โดยแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะให้ของผู้สนับสนุน โดยดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผ่านผู้นำชุมชนในการชักจูงประชาชนในชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมจนเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม โดยความคิดเห็นต่อบทบาทของฝ่ายต่างๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จัดอันดับความรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละฝ่ายได้ใกล้เคียงกันในระดับความรับผิดชอบแตกต่างกันเล็กน้อย โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทของทุกฝ่าย รับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนบ่อยครั้ง ทำให้มีความสนใจ เข้าใจ และเรียนรู้กับฝ่ายต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และเห็นว่าผู้นำมีความรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด ชาวบ้าน เทศบาล และ UNDP รองลงมาตามลำดับ การที่ทุกระดับการศึกษาจัดอันดับความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายได้ใกล้เคียงกัน พิจารณาได้ว่า บทบาทของแต่ละฝ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น การที่ผู้นำชุมชนสามารถแก้ไขปัญหามูลฝอยได้ตรงกับความต้องการของชุมชน ลักษณะที่ชุมชนได้มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การที่เทศบาลและ UNDP เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดำเนินงานในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น กล่าวได้ว่าบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย มีความสำคัญต่อการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพราะทุกฝ่ายล้วนมีบทบาทในการผลักดันการดำเนินงานของชุมชนให้เป็นไปอย่างแข็งแกร่งต่อเนื่องได้